

Sanna Dahl Niclasen, fyrrverandi yvirlækni:

Rýmdi úr Danmark undir krígunum

-í lítlum motorbáti til Svøríkis, við bumbuflogfari til Bretlands og troppaskipi til Føroya

Sanna Dahl Niclasen, fyrrverandi yvirlækni á Landsjúkrahúsinum í Havn, fór úr starvi sínum á Röntgen-deildini í 1982, bert 67 ára gomul. Hóast árinu ikki vóru so mong, so valdi hon pensionistatilveruna, tí just um hetta mundið komu nýggir viðgerðarhættir - eitt nú ultraljos og skanning, sum Sanna Dahl Niclasen helt, verða ov stórar avbjóðingar í hennara aldri.

Vakt allar gerandisdagar

Um tað snýr seg um talið av arbeiðstíðum og árum í læknayrki sínum, so liggur hennara partur ikki eftir. Hon var virkin í eini tíð, tá lækna ikki vóru tekir í stórum tali, og tá noyddust tey sum vóru útbúgvir í hesum yrki, at gera tað arbeiðið, ið var noyðugt.

Um tíðina eftir seinna heimsbardaga, tá Sanna Dahl Niclasen var hjálparlækni hjá Paula Dahl, yvirlækna sála, sigur hon: - Eg hevði vakt allar gerandisdagar eitt heilt ár og so hevði Dahl vaktina sunnugad! - Eg hevði to einstakar frídagar av og á.

Uppá slíkar nútíðar spurningar sum frígonu og yvirtíðarløn, ristir Sanna Dahl Niclasen høvdið og dralar við svarinum, eins og hevur hon ongantíð hugsað

soleiðis um rúgvismiklu arbeiðsbyrðu sína gjøgnum árinu.

- Tað var ikki ein spurningur um arbeiðsumstøður. Tað arbeiðið sum var at gera, noyddust vit at fáa frá hondini, og tað ráddi bert um at vera virkin, til líðugt var.

Sanna Dahl Niclasen varð borin í heim í Vági í 1915. Foreldrinu vóru Elsebeth Helena og Jógvan Dahl í Krosslið og børnini vóru fyra í tali.

Hon var bert 13 ára gomul, tá hon fór til Havnar í millum- og realskúla.

Ikki gentukostskúla

16 ára gomul fór Sanna Dahl Niclasen til Danmarkar at ganga í studentaskúla. Tá í tíðini var vanligt at føroyingar fóru á kostskúla, men tað vildi Sanna Dahl Niclasen ikki. Hon var rættiliga dreingjalig og kundi ikki hugsa sær at ganga á einum gentu kostskúla, sum hon tekur til.

Læknin í Vági kom Sonnu til hjálpar. Tað var Arthur Vaag, læknin, sum hevði búið hjá prestinum við Trinitatis kirkju, tá hann var í Danmark í lestrartíðini. Tá ein beiggi prestin var rektari á Jóhannesskúlanum í Keypmannahavn, vildi tað so til,

at Sanna Dahl Niclasen kom at ganga har í vanligum studentaskúla istaðin fyri kostskúla, og tað riggaði avbera væl, heldur hon.

Var tað ikki rættiliga óvanligt at kvinnur lúsa til lækna í teirri tíðini?

- Hóast mannfolkini í hesi útbúgving vóru í fleirtali, so vóru kortini eini 15 - 20 kvinnur í mínum flokki. Vit vóru 119 studentar tilsamans.

Hvat søgdu foreldrinu til at tú fekk tær læknaútbúgving?

- Hóast eg - alt tað eg minnst havi havt áhuga fyri læknayrkinum, so tordi eg ikki at nevna tað fyri foreldrunum. Eg hugsaði sum so, at um eg ikki fekk prógv, so var tað óneyðugt at siga frá atlanum mínum. Eg minnst at mamma spurdi meg, hvat eg ætlaði at lesa, tá eg fór til Danmarkar at ganga í studentaskúla. Eg segði henni bara at tað hevði eg ikki hugsað um, hóast eg væl visti tað.

Sanna Dahl Niclasen fekk studentaprógvi í 1934 og fór beinavegin, 19 ára gomul undir læknaútbúgvingina.

Mótstøðuorðslan

Í 1941 fór hon í fyrsta læk-

nastarvið í Hjørring, har hon var í tvey ár. Tá var seinna heimsbardagi brostin á, og Danmark hevði verið hersett av týskarum í trý ár.

Mótstøðuorðslan hevði nú rættiliga tikið seg upp, og hetta gjørdi, at Sanna Dahl Niclasen tók støðu

- Eg helt ikki at tað bar til bert at standa og hyggja at tí, sum hendi. Í Hjørring hevði eg eitt sindur av sambandi við mótstøðuorðsluna "Ringen" í Hjørring, har Frode Jacobsen var ein av oddamonnunum, men sumarið 1943 fór eg til Skanderborg á sjúkrahúsið har og misti tí sambandið við Ringen.

-Eg gjørdi nú av at royna at sleppa til Føroyar um Svørík, tí stórir læknaorðslur var heima. Tveir danskir lækna, sum vóru í Føroyum fyri krígið, fóru í 1943 til Skotlands og meldaðu seg í norsku brigaduna í Englandi. A hospitalinum í Havn var Pauli Dahl, yvirlækni nú einsamallur - to við neyðugari hjálpi frá býlæknunum í Havn, og í Klaksvík var Stærnøse, læknin, einsamallur í Norðoyggjum.

Í Suðuroynni vóru tveir lækna - ein á sjúkrahúsinum á Tvøroyri og ein í Vági.

Flyggjaði til Svøríkis

- Í oktober mánaða 1943 var eg boðin í brúðleyp hjá systkinabarninum á Sælandi. Um ta mundið var tað, at fleiri túsund jødar máttu bjarga sær til Svøríkis.

Komin til Keypmannahavnar ringdi eg til eina gentu, sum eg kendi frá sjúkrahúsinum í Hjørring. Hon var av jødiskari ætt og pápi hennara, sum var gullsmiður, hevði hjálpt nógvum jøðum og øðrum at flyggja til Svøríkis og hann mátti nú sjálvur flyggja við familju síni. Eg tók móti tilbøðinum um at fara til Svøríkis saman við teimum.

Í einum leigaðum motorbáti varð farið um miðnátina frá "Sydhavnen" yvir um Oyrasund. Vit komu fram dagin eftir í øllum góðum til Helsingborg í Svøríki.

Har vórðu øll flóttarfolk skrásett og send víðari í flóttafólkaalur ymsa staði. Eg varð send á Birkegården ein háskúla í Stokholm, har eg skuldi vera eina tíð, meðan myndugleikarnir kannaðu míni víðurskipti.

Beinan vegin, sum eg var komin til Svøríkis, fór eg at tosa við dansku og bretsku ráðharrastovunar í Stokholm, um at sleppa til Føroyar sum skjótast. Meðan eg bíðaði, mátti eg royna at fáa nakad at gera.

Sanna Dahl Niclasen er nú givin í lívsverki sínum, men kortini hevur hon ikki lagt frá sær. Hon er enn virkin nevndarlímur í Føroya Felag móti Krabbameini, og hevur gjørt rúgvismikið kanningararbeiði um krabbameins-tílbúrdir í Føroyum seinastu 25 árinu.

"Arkivarbete"

Nógvir danir og millum teir nógvir lækna, noyddust at ríma til Svøríkis undir krígunum. Svensku myndugleikarnir vóru ógvuliga hjálpsamir. Danskir lækna ringu eina avtalu við myndugleikarnir um at teir fyri eina lítla lön - formelt - finga arbeiði á sjúkrahúsum. Hetta kallaðu teir "arkivarbete", soleiðis at teir ikki tóku arbeiði frá teimum svensku hjálparlæknunum, men í veruleikanum sluppu teir í flestu fornum at gera vanligt læknaarbeiði.

Umframt nógvir danir og normenn, sum noyddust at ríma heimanífrá undan týskarunum, vóru um heystið 1943 komnir umleið 6000 danskir jødar til Svøríkis. Ein partur av teimum vóru